

Art. 278. [Kradzież]

§ 1. Kto zabiera w celu przywłaszczenia cudzą rzecz ruchomą, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto bez zgody osoby uprawnionej uzyskuje cudzy program komputerowy w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

§ 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 4. Jeżeli kradzież popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

§ 5. Przepisy § 1, 3 i 4 stosuje się odpowiednio do kradzieży energii lub karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego.

W art. 278 KK zamieszczone zostały przestępstwa: kradzieży (zwykłej); (§ 1), kradzieży programu komputerowego (§ 2), kradzieży energii lub karty bankomatowej (§ 5) oraz wypadek mniejszej wagi każdego z tych przestępstw (§ 3).

Dobrem chronionym przez art. 278 KK są prawa majątkowe do: rzeczy ruchomej (§ 1), programu komputerowego (§ 2), energii (§ 5), prawa majątkowe związane z kartą uprawniającą do podjęcia pieniędzy z bankomatu (§ 5), oraz faktyczne władztwo nad: rzeczą ruchomą, nośnikiem, na którym zapisany jest program komputerowy, kartą bankomatową. Dlatego jako kradzież należy zakwalifikować zabór rzeczy ruchomej nie tylko właścicielowi, ale i każdej innej osobie, która nią aktualnie włada, nawet jeśli władztwo to nie ma podstawy prawnej czy wręcz wynika z przestępstwa (uchw. SN z 19.4.1977 r., VII KZP 3/77, OSNKW 1977, Nr 6, poz. 54; wyr. SN z 30.12.1970 r., IV KR 211/70, Legalis; post. SA w Katowicach z 13.2.2008 r., II AKp 24/08, KZS 2008, Nr 4, poz. 83). Wyjątkiem jest zabór rzeczy w warunkach dozwolonej prawnie samopomocy. Podmiotem przestępstw przewidzianych w art. 278 KK może być każda osoba zdolna do odpowiedzialności karnej (przestępstwa powszechne).

Przedmiotem wykonawczym kradzieży z art. 278 § 1 KK jest cudza rzecz ruchoma. Pojęcie "rzecz ruchoma" należy rozumieć w znaczeniu cywilnoprawnym z uwzględnieniem art. 115 § 9 KK. Rzecz jest cudza wówczas, gdy nie stanowi własności sprawcy. Wśród cudzych rzeczy ruchomych przedmiotem wykonawczym kradzieży nie może być rzecz zgubiona, która podlega ochronie w art. 284 § 3 KK. Nie jest też możliwa kradzież rzeczy niczyjej, ponieważ nie jest ona rzeczą cudzą i może być legalnie nabyta na własność przez zawłaszczenie.

Wątpliwości interpretacyjne pojawiają się w przypadku zaboru przez współuprawnionego rzeczy wspólnej. Dotyczy to zarówno rzeczy objętej współwłasnością w częściach ułamkowych, jak i wspólnością łączną (np. w małżeństwie). Szeroką aprobatę uzyskał pogląd, iż rzecz wspólna jest dla sprawcy cudza (wyr. SN z 9.4.1997 r., III KKN 241/96, Prok. i Pr. 1997, Nr 10, poz. 6; wyr. SN z 4.6.1998 r., V KKN 220/97, Prok. i Pr. 1999, Nr 1, poz. 3; wyr. SA w Krakowie z 14.8.2002 r., II AKa 1295/02, KZS 2002, Nr 9, poz. 13; post. SN z 29.8.2007 r., I KZP 18/07, OSNKW 2007, Nr 9, poz. 64), a czyny pozbawiające współuprawnionego możliwości korzystania z niej należy oceniać jako kradzież albo przywłaszczenie. Pogląd ten nie wydaje się zasadny, ponieważ opiera się faktycznie na założeniu, że ta sama rzecz może być dla tej samej osoby jednocześnie własna i cudza. Tymczasem wobec treści art. 195 KC rzecz wspólna jest dla współuprawnionego rzeczą własną z tym zastrzeżeniem, że jest ona rzeczą własną także innej osoby (osób). Dlatego nie można mu przypisać celu przywłaszczenia rzeczy. Działa on raczej w celu wykonywania nieprzysługujących mu praw do rzeczy. Dlatego wydaje się, że bardziej zasadną interpretacją byłoby traktowanie takiego czynu jako przywłaszczenia prawa majątkowego z art. 284 § 1 KK.

Do energii w rozumieniu art. 278 § 5 KK zalicza się energię elektryczną, gazową, ciepłą, atomową, wodną (wyr. SN z 26.2.2004 r., IV KK 302/04, OSNwSK 2004, Nr 1, poz. 413). Zdaniem SN, przepis ten nie ma jednak zastosowania do nośnika energii wyodrębnionego w rzecz ruchomą, którego zabór należy oceniać według art. 278 § 1 KK (post. SN z 9.6.2006 r., I KZP 14/06, OSNKW 2006, Nr 7-8, poz. 67), ani do zaboru wody z urządzeń wodociągowych (post. SN z 9.6.2006 r., I KZP 15/06, OSNwSK 2006, Nr 1, poz. 1217).

Odrębna kryminalizacja kradzieży karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z automatu bankowego wydaje się równoznaczna z wyłączeniem jej spod kategorii rzeczy ruchomej, mimo że jest ona "dokumentem uprawniającym do otrzymania sumy pieniędzy" w rozumieniu art. 115 § 9 KK (uchw. SN z 21.10.2003 r., I KZP 33/03, OSNKW 2003, Nr 11-12, poz. 96). Jeśli jednak karta uprawniająca do wypłaty pieniędzy z bankomatu pełni też funkcję płatniczą, to jest rzeczą jako środek płatniczy (art. 115 § 9 KK) i jej zabór należy kwalifikować z art. 278 § 1 KK.

Za przedmiot wykonawczy kradzieży nie można uznać dokumentów, które nie mieszczą się w art. 115 § 9 KK (wyr. SA w Krakowie z 26.1.1995 r., II AkR 247/94, KZS 1995, Nr 1, poz. 27). Ich zabór może być kwalifikowany z art. 275 § 1 lub art. 276 KK.

Wartość rzeczy ruchomej z art. 278 § 1 KK musi przekraczać 250 zł. W przeciwnym razie jej kradzież jest wykroczeniem z art. 119 § 1 KW. Jeśli sprawca zabiera jednym czynem kilka rzeczy, to należy uwzględniać ich wartość łączną (wyr. SN z 26.6.1987 r., WRN 15/87, OSNKW 1988, Nr 1-2, poz. 7). Przepołowienie nie dotyczy kradzieży programu komputerowego, energii ani karty bankomatowej (wyr. SN z 26.2.2004 r., IV KK 302/03, OSNwSK 2004, Nr 1, poz. 413; uchw. SN z 13.12.2000 r., I KZP 43/00, OSNKW 2001, Nr 1-2, poz. 4; uchw. SN z 21.10.2003 r., I KZP 33/03, OSNKW 2003, Nr 11-12, poz. 96), które należy kwalifikować jako przestępstwa niezależnie od wartości przedmiotu wykonawczego.

Czynnością sprawczą kradzieży z art. 278 § 1 KK jest zabór, czyli wyjęcie rzeczy spod władztwa innej osoby i objęcie jej we władanie przez sprawcę wbrew woli osoby dysponującej rzeczą i bez podstawy prawnej.

Zasadne jest stanowisko, że zabór następuje tylko wówczas, gdy sprawca w momencie powzięcia zamiaru przywłaszczenia rzeczy nie ma jej w jakimkolwiek władaniu, nawet w dzierżeniu. Jeśli stwierdzi się taką formę władztwa nad rzeczą, to czyn należy kwalifikować jako przywłaszczenie (art. 284 KK). Przywłaszczenie, a nie kradzież popełnia więc ten, kto otrzymuje rzecz od sprzedawcy w celu przymierzenia, a następnie postanawia tej rzeczy nie oddać ani za nią nie płacić, albo listonosz, który zatrzymuje dla siebie przesyłkę. Potwierdzeniem dla tego wniosku jest przepis o przywłaszczeniu rzeczy znalezionej. Znalazca bowiem legalnie obejmuje rzecz we władztwo faktyczne w postaci dzierżenia (art. 183-185 KC), a decydując się na włączenie rzeczy do swojego majątku, nadaje władztwu nad nią charakter posiadania samoistnego w złej wierze i ten czyn stanowi przywłaszczenie (art. 284 § 3 KK), a nie kradzież.

Dominuje pogląd, że dokonanie kradzieży następuje z chwilą objęcia rzeczy przez sprawcę we władztwo, niezależnie od stopnia jego utrwalenia i oddalenia się z miejsca czynu (wyr. SN z 11.1.1988 r., II KR 343/87, OSNKW 1988, Nr 7-8, poz. 55; wyr. SN z 21.1.1985 r., II KR 311/84, OSNPG 1985, Nr 8, poz. 110; wyr. SN z 11.2.1980 r., II KR 333/79, OSNPG 1980, Nr 11, poz. 131; por. wyr. SN z 8.9.1989 r., V KRN 207/89, OSNPG 1990, Nr 4, poz. 27; wyr. SN z 18.5.1987 r., V KRN 124/87, OSNPG 1988, Nr 3, poz. 28).

Czynność sprawczą kradzieży z art. 278 § 2 KK określona została jako uzyskanie programu komputerowego. Ma zatem szerszy zakres niż zabór i nie musi pozbawiać pokrzywdzonego możliwości dysponowania programem. Obejmuje "wszelką formę przejęcia takiego programu bez zgody jego dysponenta w taki sposób, który umożliwia wykorzystywanie tego programu przez osobę nieuprawnioną" (wyr. SA w Krakowie z 8.7.2009 r., II AKa 98/09, KZS 2009, Nr 7-8, poz. 58), a zatem zarówno zabór nośnika z zapisanym na nim programem, jak i skopiowanie samego

programu. Przepięstwo z § 2 jest dokonane dopiero wtedy, gdy sprawca umożliwi sobie lub komu innemu nieuprawnione korzystanie z programu.

Czynności sprawcze kradzieży energii oraz kradzieży karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z bankomatu nie zostały przez ustawodawcę nazwane. Dla ich ustalenia należy zastosować odpowiednio przepis o kradzieży z art. 278 § 1 KK. Znamię czasownikowe "zabiera" oznacza w odniesieniu do karty uprawniającej do podjęcia pieniędzy z bankomatu takie samo zachowanie jak w odniesieniu do rzeczy ruchomej, dokonane niezależnie od późniejszych prób użycia karty w bankomacie. Zastosowanie znamienia zabór do energii wymaga uwzględnienia faktu, że energia nie ma właściwej rzeczy postaci materialnej ani cechy samoistności. Dlatego przyjmuje się, że kradzież energii polega na bezprawnym uzyskaniu dostępu do źródła energii i korzystaniu z niej bez odpowiedniej umowy (post. SN z 1.9.2010 r., IV KK 73/10, OSNKW 2010, Nr 10, poz. 93, gdzie słusznie uznano za oszustwo pobieranie energii niezgodnie z umową, zaliczone do zaboru w wyr. SN z 26.2.2004 r., IV KK 302/04, OSNwSK 2004, Nr 1, poz. 413) Za dokonanie tego przestępstwa uznano w orzecznictwie "przejęcie w posiadanie lub użytkowanie odpowiedniego rodzaju energii" (wyr. SN z 26.2.2004 r., IV KK 302/04, OSNwSK 2004, Nr 1 poz. 413). Z uwagi na nieadekwatność pojęcia posiadania do energii, która nie jest rzeczą, zaakceptować można tylko to drugie określenie skutku.

Kradzież we wszystkich typach z art. 278 KK jest przestępstwem z winy umyślnej. Treścią celu w przypadku kradzieży rzeczy, energii lub karty bankomatowej jest przywłaszczenie. Sprawca działa w celu przywłaszczenia, jeśli zamierza traktować cudzą rzecz, energię lub kartę jako własną, czyli włączyć ją do swojego majątku. Nie ma znaczenia, czy towarzyszy temu zamiar osiągnięcia korzyści majątkowej lub tym bardziej zysku. Dlatego słuszny jest pogląd, że w celu przywłaszczenia działa sprawca, który zabiera rzecz po to, aby ją niezwłocznie potem porzucić, choćby z irracjonalnej motywacji (uchw. SN z 23.4.1998 r., I KZP 1/98, OSNKW 1998, Nr 5-6, poz. 23). Czyn, którego sprawca zamierza tylko czasowo pozbawić pokrzywdzonego władztwa nad rzeczą, należy kwalifikować z art. 127 KW, a w przypadku pojazdu mechanicznego - z art. 289 § 1 KK.

Przyjmuje się, że nie działa w celu przywłaszczenia ten, kto zabiera rzecz dla zaspokojenia swoich roszczeń (wyr. SA w Krakowie z 2.10.1996 r., II AKa 232/96, Prok. i Pr. 1997, Nr 5, poz. 17). Pogląd ten nie budzi zastrzeżeń w przypadku, gdy treścią roszczeń sprawcy jest prawo własności tej konkretnej rzeczy, którą zabiera, lub gdy zamierza zwrócić zabraną rzecz po spełnieniu przez jej właściciela oczekiwanego świadczenia (wyr. SN z 17.2.1989 r., V KRN 280/88, OSNPG 1989, Nr 8, poz. 94). Wątpliwości nasuwa zabór rzeczy, którą sprawca traktuje jako majątkowy ekwiwalent za należne mu świadczenie. Za odrzuceniem kwalifikacji takiego czynu jako kradzieży przemawia jednak odrębna kryminalizacja czynu mającego na celu "wymuszenie zwrotu wierzytelności" (zob. art. 191 KK).

Działanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej należy do znamion kradzieży programu komputerowego. Znamię to wyczerpuje również sprawca, który uzyskuje cudzy program komputerowy nie w celu czerpania z niego zysku, ale na własny użytek, jeśli program ten jest dostępny tylko odpłatnie. W ten sposób bowiem sprawca zaoszczędza sobie koszt legalnego nabycia tego programu.

Konstrukcja wypadku mniejszej wagi z art. 278 § 3 KK odnosi się do wszystkich typów kradzieży przewidzianych w art. 278 KK.

Mimo nieokreśloności cech wypadku mniejszej wagi nie wydaje się zasadne uznanie go za podstawę do łagodniejszego wymiaru kary. Wypadek mniejszej wagi zachodzi wówczas, gdy czyn wyczerpuje znamiona podstawowego typu przestępstwa, ale charakteryzuje się "przewagą łagodzących elementów przedmiotowo-podmiotowych" (wyr. SN z 9.10.1996 r., V KKN 79/96, OSNKW 1997, Nr 3-4, poz. 27), zwłaszcza należących do znamion danego typu przestępstwa (wyr.

Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy
w Rodzinie „Niebieska Linia” na zlecenie Państwowej
Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
801 12-00-02 (płatny pierwszy impuls)

SN z 4.4.1997 r., V KKN 6/97, Prok. i Pr. 1997, Nr 10, poz. 7; wyr. SN z 14.1.2004 r., V KK 121/03, Prok. i Pr. 2004, Nr 10, poz. 6), które sprawiają, że czyn "nie przybiera zwyczajnej postaci, lecz zasługuje na znacznie łagodniejsze potraktowanie" (wyr. SA w Białymstoku z 16.11.2000 r., II Aka 161/00, OSA 2000, Nr 7-8 poz. 42, OSAB 2000, Nr 4, poz. 32), jest "przestępstwem o mniejszym ładunku społecznej ujemności" (wyr. SA w Lublinie z 8.8.1996 r., II AKa 91/96, Prok. i Pr. 1997, Nr 5, poz. 65). Dla ustalenia tych okoliczności należy korzystać z kryteriów oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu z art. 115 § 2 KK (wyr. SN z 14.1.2004 r., V KK 121/03, Prok. i Pr. 2004, Nr 10, poz. 6; post. SN z 13.6.2002 r., V KKN 544/00, OSNKW 2002, Nr 9-10, poz. 73; wyr. SA we Wrocławiu z 29.9.2010 r., II AKa 270/10, KZS 2001, Nr 1, poz. 78), odnosząc je do danego typu przestępstwa, przy założeniu, że wypadek mniejszej wagi musi wykazywać stosunkowo niski ładunek społecznej szkodliwości w porównaniu z czynem zakwalifikowanym jako typ podstawowy tego samego przestępstwa. "Wypadek mniejszej wagi jest stanem pośrednim między brakiem treści materialnej przestępstwa a stanem uznawanym za przestępstwo typu podstawowego", jest to czyn, w którym "stopień społecznej szkodliwości oraz wina sprawcy są znacznie niższe niż w przypadku typu podstawowego, a nie są jeszcze subminimalne, jak w razie znikomości tych znamion, zupełnie odejmującej czynowi charakter przestępczy" (wyr. są w Krakowie z 5.6.2002 r., II AKa 128/02, KZS 2002, Nr 6, poz. 16).

Charakter instytucji społecznej szkodliwości czynu nie pozwala na dokonanie w tym obszarze jednoznacznych i bezdyskusyjnych rozstrzygnięć. Na pewno jednak wymagają one uwzględnienia szerszego zakresu okoliczności niż tylko wartość szkody lub przedmiotu czynności wykonawczej, a nie pozwalają na uwzględnianie w tych ocenach okoliczności niezwiązanych z czynem, lecz z osobą sprawcy, np. jego osobowości, uprzedniej karalności, sposobu życia przed popełnieniem przestępstwa (wyr. SA w Krakowie z 5.6.2002 r., II AKa 128/02, KZS 2002, Nr 6, poz. 16; wyr. SN z 14.1.2004 r., V KK 121/03, OSNwSK 2004, Nr 1, poz. 106) lub wskazujących na nagminność danego rodzaju przestępstw (wyr. SA w Krakowie z 30.11.2001 r., II AKa 260/01, OSA 2002, Nr 9, poz. 70).

Źródło: Kodeks karny. Komentarz, red. prof. dr hab. Alicja Grześkowiak, prof. dr hab. Krzysztof Wiak, Rok wydania: 2012, Wydawnictwo: C.H.Beck, Wydanie: 1